כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר ד.

הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני אלא כי הא דאמר רבא *שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא על שבועה ורבנן נמי הא מיבעי ליה לאסור יין מצוה ביין רשות א"כ לימא קרא מיין מאי ושכר שמעת מינה תרתי ור"ש היינו טעמא דכתב שכר לאלופי שכר שכר למקדש דכתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך מה גבי נזיר יין הוא דליתסר אבל שאר משקין לא אף גבי מקדש נמי יין הוא דליתסר אבל שאר משקין המשתכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש חייב איבעית אימא ר"ש לית ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים פטור ולרבנן נמי הכתיב אשר יעשה מגפן היין אמרי לך רבנן התם דלימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה ור"ש לית ליה צירוף דתניא ר"ש אומר כל שהו למכות לא אמרו בזית אלא לענין קרבן: **מתני'** הריני כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה כמי שעקר דלתות עזה כמי שנקרו פלשתים את עיניו הרי זה נזיר שמשון: **גמ'** למה לי למיתנא כל הלין צריכי דאי אמר הריני כשמשון הוה אמינא שמשון אחרינא קמ"ל כבן מנוח ואי תנא כבן מנוח הוה אמינא איכא דמיתקרי הכי קמ"ל כבעל דלילה וכמי שנקרו פלשתים את עיניו: **מתני'** מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה: **גמ'** נזיר עולם מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני האומר הריני נזיר עולם הרי זה נזיר מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל בתער ואינו

מסורת הש"ס

א) [כסריתות מפיק הס"ם כמתן אלא הא דתניא אכל דבילה כו' כמתן כו' יהודה וגם בנסורות לא הביא הך דר' יהודה אומר וש"ם כרש"י ולע"ק וכתוספתא דכריתות פ"ש אמרו ר' יהודה אומר על היין בחיתה ועל המשכרין בחיתה ליפיך אם אכל דבילה קטלית אז שתה אלא תכב הרי זה לוקה ארבעים], ב) [יומא עו.] סנהדרין פ: שבועות כב. כריתות יג: [כסורות מה:], ג) שבועות כד. פסחים לו. קדושין עז: [כריתות כב.], ד) [מכילתא יתרו] מכות ח. שבועות כח:, ה) [שמות כו], ו) [כפסחים ליתא וגם כשאר דוכתי לא מצא עי' בתוצאי מסנה רים פ' כ"ש בהל' שבת ובמגדול עוז שם], ז) [שבועות כו.], ח) (במדבר ל), ט) (במדבר ו), י) [שיך לע"ב], כ) מכלן עד ד"ה מאי היא שיך לעיל ב:, ל) [וע"ע תוס' פסחים קו. ד"ה אזכירנו וכו' ועוד תלינו למימר כו'], מ) שיך קודם ד"ה מה.

נוסחת הריב"ן

א) והא: ב) תינח עליו ליתא בכ"י: ג) אלא' הוא נמי: ד) מדקאמר: ה) חילא: ו) פרישין: ז) (כתובות): ח) מכולן: ט) ולא: י) שנגמן: כ) אלעזר הרבנים משום: ל) דמייתר: מ) הריני כשמשון (לה) כבן מנוח (לה) כי כשמשון (לה) הני מילתא לא ליתא בכ"י: נ) (וכל ימי חייו) ליתא בכ"י: ס) ליפיכך היין שהכניס שערו כלומר היין שהגיע כו': ע) בתוצ' הס"ל ותה"ד מגלח כל ג' ולי' ומביא כו' והד"ל:

הגהות הב"ח

(א) גב' דתניא ר"ש אומר כל שהוא. נ"ב ע"ל סוף דף ל"ז ודף ל"ח: (ב) שם הרי זה מיר עולם מה כיון: (ג) רש"י ד"ה הריני כשמשון כבן מנוח כבעל וכו' אמר כשמשון כבן מנוח כבעל כל"ל ותיבת לו נמחק ג' פעמים: (ד) ד"ה הריני מיר עולם וכו' כל ג' ולי' ומביא הד"ל: (ה) תוס' ד"ה לאלופי למקדש מהכא דאינו מחיב:

גליון הש"ם

תוד"ה מאי היא וכו' לב"ל לריה. עי' סוטה דף לג ע"א תוד"ה ק"ם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה אלא כי הא דאמר רבא וכו' אע"ג דהוי נמנע למכל את המצוה. נ"ב עי' על דוגמת כ"י כתב אורח מיסור כשם אורח אלעזר פי' קנ כדי לפלק ממנו הנאת מות יאור סי' יח: ב) תוס' ד"ה מאי היא קדושין ותמנלתא וכו' דהכי דקדים היום דתוריתא על היין לאו דאוריתא. נ"ב עיין לאלו"ן דף קמג ע"א: ג) ד"ה כשמשון וכו' דאי אמר כנעל דלילה לאחר. נ"ב עיין תוספות יו"ט ותורת מיסור:

הגהות התוספות

1. ל"ל דקדוש היום על היין.

פי' הרא"ש

אלימא קדושתא ואבדלתא מרשבע ועומד מהר סיני הוא דכתיב זכור את יום השבת לקדשו ודרשינן בערבי פסחים וזכרהו על היין. ובשה נהי דקדוש הוי דאורייתא כדאי' בברכות נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה מיהו קידוש על היין לאו דאורייתא דמקדשין על הפת במקום שאין יין והאי דדריש זכרהו על היין אסמכתא בעלמא הוא. ועוד אבדלתא מאי איכא למימר ע"כ לאו דאורייתא הוא. ועוד מאי קאמר אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וכו' ואמאי חזר

ב) **והרי מושבע ועומד** ג) **עליו מהר סיני הוא.** לכתיב ד) זכור את יום השבת לקדשו זוכרהו על היין אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל כו' ה) (פסחים דף קו.), וקי"ל ו) דנשבע לבטל את המצוה פטור דלא לאתיא שבועה ומבטלה מצוה. וא"ת הא תנן (נדרים דף פז. שבועות דף כה.) מומר בנדרים מבשבועות שכן הנדר חל על דבר מצוה כדבר הרשות דאתם כי יודור נדר לה' כתיב ז) אפילו במידי דלה' ח) נמי לא קשיא דהא לא הוי אלא כגון דאמר ישיבת סוכה עלי דאוסר אותה עליו ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל אם אמר קונם שלא אשב בסוכה אין נדבריו כלום והכי מסקינן לה בנדרים בפרק ואלו מותרין (דף מז.): **אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא על שבועה.** והיינו דקאמר לאסור יין מצוה דנשבע לשתות כיין הרשות. וכי תימא מאי שנא נשבע מפי עצמו מנשבע מהר סיני הכי אמרינן ליה בהדיא בסמ' שבועות (דף כט.) שבועה שאוכלנה כבר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכלנה על הראשונה חייב משום שבועת בטוי ועל השניה חייב משום שבועת שוא והתם מפרש טעמא ומיהו איכא לן למשמע מינה ט) דקאמר חייב על השניה א) אע"ג דהוי נשבע לבטל את המצוה דנזירות נמי חילא אהאי דנשבע לשתות יין: **מתני' וכבר ש"מ הרבה.** לאסור יין מצוה כיין הרשות וכי לא נדר נמי אלא מתוך מיגייהו דהוי נזיר מכולהו: **אף גבי.** כהן הבא למקדש כי שתה שאר מילי הוא דליתסר אבל כי שתה שאר מילי דמשכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה כו': **קעילים.** שם מקום: **איכעיא לימא.** הייט טעמא דר"ש דאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן כתתם דאמר הריני נזיר דר"ש לטעמייה דלית ליה איסור חל על איסור וה"נ כי אסר עצמו מן המרגלים ומן הזגין ה) וחילא עליה נזירות לא אתי אדלך פלגא דתגלחת וטומאה ה) וחילא עילויה לי נמי כי הזיר עצמו מן היין לא אתי איסור תגלחת וטומאה וחיל אאיסור יין לשוייה נדר גמור: **ומנא דימרא דר"ש ליה ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים וכו'.** דלא אתי איסור יום הכפורים וחיל אאיסור נבילה דלא אמרינן מינו לאתא יום הכפורים ואיתוסף איסורא לגבי שאר מילי איתוסף נמי לגבי נבילה. ור"ש לטעמייה דאמר במסכת כריתות (דף כג.) דאפילו איסור ממור לא אתי וחיל על איסור קל והכי ו) פריש"נא לה במסכת ז) [ניסמות] (דף נג:) ובמסכת שבועות (דף מד.): **לימד על כל איסורי נזיר שמצטרפין זה עם זה.** לכזית שאם לא אכל בין מרגלן וזג אלא כזית בלבד חייב מלקות: **ור"ש.** דלא דריש ביה האי טעמא אלא עד שיזיר ח) כו' אזיל לטעמייה דלא מצרף לא אמר אלא כל שהוא לאיסור יין לא ליה איסור דקסבר ר"ש אפילו לא אכל אלא כל שהוא חייב דעובר בלאו האמור בו מהרגלים ועד זג לא יאכלו ט) דתניא ר"ש אומר כל שהוא למלקות ט) לא אמרו שיעור אכילה לכזית אלא לענין קרבן ולענין שאר איסורין שחייבין על י) שנגמרו חטאת כגון אלב ודם וחמץ בפסח אבל גבי נזיר כי עבר על נזירותו ואכל זג או חרגן דמילקא הוא דלקי ולא הוי חייב קרבן בכל שהוא מחייב ולא בעינן ביה צירוף הלכך הואיל ולא מיצטרף כ) משום צירוף ל) מייתר ליה קרא לההוא טעמא דאינו חייב עד שיזיר מכולן: **מתני' הריני כשמשון** מ) **או כבן מנוח או כבעל דלילה.** או שלא אמר כבעל דלילה אלא אמר כשמשון או כבן מנוח כמי שעקר דלתות עזה או שלא אמר דלתות עזה אלא אמר כשמשון כבן מנוח כמי שנקרו פלשתים את עיניו: **הרי זה נזיר שמשון.** צריך לנהוג בעצמו בנזירות שמשון. ולקמן מפרש היכי הוי: **גמ' דאי אמר כשמשון.** ותו לא ה"א שמשון אחרינא קאמר להכי אמר כבן מנוח ואי הוה אמר נמי כשמשון כבן מנוח אלא דאמר כבן מנוח אי כבן מנוח לה"ק בהדייהו כבעל דלילה או כמי שנקרו פלשתים את עיניו או כמי שעקר דלתות עזה דמיגליגלי מילתא דלא הוה אחרינא: **הריני נזיר עולם הרי זה נזיר.** נ) כל ימי חייו דכי אמר הריני נזיר עולם משמע דנזירות קבל עליו עד עולם מ) לפיכך כיון שהגיע לג' יום שיש לו כוכב שיער מיקל בתער נ) ומגלח כל ג' ול' (ד): **ומביא.** לכל תגלחת ותגלחת ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים כמו שנאמר בענין [במדבר ו]: **ואם נטמא מביא קרבן עומאה.** כגון שנתן לאשם ושתי תורים או שני בני יונה. אבל המקבל עליו נזירות שמשון הרי זה נזיר עולם ועולם אינו מיקל בתער: ס **ואם נטמא אינו מביא קרבן עומאה.** שכן מלינו בשמשון שנטמא לתמים כדמפרש לקמן [ע"ב]:

ג) **עד** שיזיר מבולן. או יאמר קמתמה דמשמע כל מילי דנזירות קיבל עליה ואם נא לפרש חרגן וזג צריך לפרש כולם גם מגלחת וטומאה:

מכל אשר יעשה מגפן היין. אלמא דמכולהו צריך להזיר וא"ת ואכתי מגלחת וטומאה לא שמעינן וי"ל כיון דגלי לן ביין ה"ה שצריך לקבל גם מגלחת וטומאה ונפקא לן מלישנא דקרא מכל: **מיין** ושכר יזיר. משמע אפילו בחד הוי נזיר דהא כבר כתיב מכל אשר יעשה מגפן למה לי למיכתב מיין ושכר אלא לאשמועי' דאפי' לא נדר כי אם בחד מהני דחיל נזירות עליו ואפילו כשבא לפרש דהכא חרגן וזג לא כתיבי: **לאסור** יין מצוה ביין הרשות. כלומר מקרא יתירא דמיין ושכר יזיר: **מאי** היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא. דקדוש היום דאוריתא ואיך תמוז עליו נזירות וקשה לאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחיל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות ואזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחיל אשבועה מ"מ מקשי לו הכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום יסוד לאו דאוריתא הוא דהכי נמי דכתיב זכור ודרשינן זוכרהו על היין אסמכתא הוא ל כל"ל לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכו' דהכי דקדוש היום דאוריתא על היין לאו דאוריתא ב) דזוכרהו על היין אסמכתא והשתא משני כגון שנשבע לשתות וקמ"ל קרא יתירא דחיל עליה אע"ג שנשבע לשתות ג):

לאלופי למקדש. מהכא (ה) ואיתו מייב למקדש אלא איין ושכר ולאפוקי מדרבי יהודה כו': **ר"ש** לית ליה איסור חל על איסור. פירוש בעלמא כדתניא כו' ואי לאו קרא הכא ה"א היכא דנשבע אלא לשתות ושוב הזיר בנזיר ושתה ביין לא מייב אנזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע אלא לשתות כוס זה ונדר בנזיר ועבר ושתה הכוס אלקי תרתי משום שבועתא ומשום נזירות ולא תימא כדקאמר רבא לעיל שבועה שאשתה אלא מוכל לתרץ אפילו שבועה שלא אשתה כדפירשתי: **ורבי** שמעון ליה ליה צירוף. כלומר אין צריך יתור לצירוף לאפי' בשאר איסורים כמלב ודם מחייב בכל שהו ולא אמרו כזית אלא לקרבן והכא לא שייך צירוף לקרבן שקרבן נזיר אינו בא על שאתה יין אלא מלקות והקרבן בא על השלמת נדרו: **מה** בין נזיר שמשון לנזיר עולם. וא"ת שאלה איכא ביניהו דנזיר שמשון ליתא בשאלה ונזיר עולם איתא בשאלה כדאי' בפ' בתרא דמכות (דף כב.) גבי חומש אלם אחד וי"ל מילתא דליתא בנזירות לא קתני ואם יאמר על נזירות אז לא הוי נזיר וי"ק מה בין נזיר שמשון כו' כשאינה נזירין: ס **כשמשון** כבן מנוח בבעל דלילה. אבל כשמשון לחודיה או כבן מנוח לחודיה לא סגי עד שיאמר שלשתן כדמוכח בגמ' מכאן ואילך גרים ר"ת וכמי שעקר דלתות עזה בוי"ו וכמי שנקרו פלשתים את עיניו דאו או קאמר כלומר או שיאמר כמי שעקר או כמי שנקרו כו' ג) דאי אמר כבעל דלילה לחוד או כמי שעקר דלתות עזה לחוד או כמי שנקרו פלשתים את עיניו לחוד דהוי נזיר שמשון דבהא ליכא למיטעי: **נזיר** עולם מיקל. ולא מגלח לגמרי כאבשלום שלא גלח לגמרי שהכי נתלה בשערו: **ומביא** ג' בחטות. כשעה שמיקל הלכה למשה מסיני ואקמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור: קרבן טומאה. שתי תורים ואשם: קרבן

יח א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה יא סמג לאוין רכ:
יט ב מיי' פ"ה מהל' נזירות הלכה ז סמג שם:
כ ג מיי' פ"ז מהלכות גירות מקדש הל' כ סמג לאוין שם ופ"ש כל"מ:
כא ד מיי' פ"ה מהל' נזירות הלכה נ:
כב ה מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה טו סמג לאוין רמג:
כג ו מיי' שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדרתיכם:
ויקרא י ט
2. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל:
במדבר ו ד

מוסף רש"י

אתיא נזירות חוילא על שבועה. ואין זה כמלל מושבע מהר סיני לומר שלא לחול עליו נזירות מדין כולל, אחר שהוא הוא שחידש חיובו על עצמו ועיקר האיסור לא מסיני הא ולא מהר הורב הוקש, וכיולא בזה נזירות חלה עליו מדין כולל (מאירי בשמו. ע"ש שחמה ע"ז). קעיליות. שם מקום (יומא עו.) אכל דבילה קעיליות, הגדילה בתוכו מקום ומסכת כיין (כבורות מה:). דבש. מי"ד בלע"ז, מים וחכם שלוקן ביחד (שם). חייב. מלקות, כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לי בכריתות (יג:) דקאמר התם על שאר משכרין בתורה דאכל תמת (בכורות מה:) ובכהן עסקינן (סנהדרין עא.). ר"ש לית ליה איסור חל על איסור. וכי אמר הריני נזיר מן המרגלים חל עליה תני נזירות, וכי הזיר ואמר מן התגלחת ומן הטומאה לא אתי אלי נזירות דתגלחת וטומאה אחיל אחלי נזירות דמרגלים חנים, דאין איסור חל על איסור, הילכך אינו חייב עד שיזיר מכולם כגון אחת, דאמר הריני מיר סתם (ראמ"ה בשמו). האוכל נבילה ביום הכפורים פטור. מכרת, דלא אתי איסור נבלה בקרבים, אם נתנבלה מערב יום כפורים הרי קדם איסור נבלה, ואם נתנבלה ביום כפורים אפילו הכי אסורה היתה עליו מבערב מסוס אחר מן המי (קדושין עז: וכעי"ז פסחים לו. וכר"תוס' כג.) ושוגג פטור מחטאת (פסחים לו:). כל שהוא. בכל האיסורין, למכות. בהתראה, לא אמרו בזית. הלכה למשה מסיני, אלא לענין קרבן. דשגגת כרת (שבועות כא. וכעי"ז מכות יג.) ובאכילה כל שהוא שיכר בלאו (תענית יח.).

פי' הרא"ש (המשך)

וה"ג כי הא דאמר רבא כלומר כי היכי דאמר רבא דנזירה חלה על שבועה הוי חלה על מצות קדוש. ר"ת גריס קדושא ואבדלתא מרשבע ועומד מהר סיני הוא בתמיה ואמאי צריך קרא למיכר שנזיר נאסר ביין קידוש והבדל: ואביבית אימא ר"ש לית ליה איסור חל על איסור פר"ת ומעיקר יתירא שמעינן ליה דנזיר דשתה יין כי"ה אין חייב משום ד"ה דלא אא"ל איסור ד"ה דחיילא אאיסור נזיר. ומהכא יליף ר"ש בכל דוכתא דאין איסור חל על איסור דהכי משמע ששנא דקרא מיין ושכר יזיר ה"ק משום נזיר חייב על יין ושכר ולאו משום איסור אחר דלא אתי איסור אחר וחייל עלויה. וקשה דבס' כל הבשר דריש שמואל דאין איסור חל על איסור מקרא דומהו כו' כי יהללוהו ודרוש הכא מיין ושכר דבני נזיר חל איסור דאם אמר שבועה שאשתה יין ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

ד: כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

קרבן הוא דלא מייתי. פירוש נזיר שמשון אכל נזירות חייל עליה כלומר לענין שאסור לטמאת למתים בהכמילה: **שלא** מצינו בשמשון שיצא נזירות בפיו. כלומר לא נזר בנזיר אלא מבטן אמו היה נדור בנזיר ממילא ואין בענין שידור בדבר הנדור כמו הריני כזה שנדר בנזיר כדדרשי' (נדרים דף יד.) כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור: **הרי** עלי בבכור. פי' ככר זה ככבור: **לא** דב"ע. כלומר אז כ"ע לא אמר כעולה וכשלמים הוי דבר הנדור אכל בכור קדוש מרחם אמו רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר לא בענין דבר הנדור ואם אמר הריני כשמשון הוי נזיר אע"ג דנזיר שמשון לאו נדור הוה אלא קדוש מבטן אמו ככבור: **לא** דב"ע בענין דבר הנדור בעלמא **לגבי נזירות ושאני הכא** דכתיב לה'. כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור כלומר שהוא לה' ממילא אפילו [הכי][2] הוי נזור: **לרבות** את החטאת **ואשם.** דסד"ל עולה ושלמים הבאים נדבה הוי דבר הנדור אכל בחטאת ואשם הבאים בחובה לא מיקרי דבר הנדור קמ"ל לה' דמרבי כל מילי דהוי לה': **שמצוה** לקדש. פירוש בכורה[3] תקדים ולומר מוקדש בבכורה אע"פ דקדים מרחם: **מי** לא קדוש. הלכך לאו דבר הנדור הוא כיון דאינו אלא מצוה בעלמא: **גבי** נזיר נמי הכתיב לה'. וכי היכי דמרבי ר' יעקב בכור מלה' ה"נ נרבה נזיר שמשון מלה' דכתי' בנזיר: **לא** אכלתי אשם נזירות. אכל שאר אשמות היה אוכל אכל אשם נזיר היה קשה בעיניו לאוכלו לפי שאינו בא אלא בנזיר שנטמא וכיון שנטמא הי' דואג פן מתחרט על נדרו שהימים הרלאשונים נופלין ומביא חולין בעזרה: **עליך** הכתוב אומר להזיר לה'.

כלומר שתחילת נדרו לגמרי לש"ש ולא היה דואג שיתחרט אע"פ שנטמא אכל שאר נזירים קתמא נודרי בעת צרה או על עבירה שבידן כדי להטעבר ולכפר על עונם וכשמתרצים הימים עליהם ממה שגמרו בדעתן קרוב להיות תוכה על הרשעותם:

שמשון לאו נדור הוה.

לא נדור נזיר הוה: והא כתיב כי נזיר אלהים יהיה בו'. וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו שיזירנו לכשיולד כדאמרי' לקמן (דף כח:) האיש מדיר בנו בנזיר: **התם** מלאך הוא דקאמר ליה. בנבואה ולא יצא נזירות לא מפי אביו ולא מפי שמשון:

גרויי גרי. לשון חיצים כלומר מרחוק זורק בהם והרגם:

דילמא גוספסין שוויגהו. לאו דוקא גוספסים כי נזיר אסור ליגע לגוספס אלא כלומר קרוב לגוספסין: **אלא** גמר'. פירוש דגמרי' דקטליהו ממש והדר שלחו שלמיהן ואפי' למאן דאמר (יבמות פא.) קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל כמגע מיהא מטמאין: **ונזיר** עולם היכא כתיב. כלומר שמותר להקל ומייתי מאבשלום שהיה מיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה:

את נדרי אשר נדרתי. ופתח נדר משמע ליה נזירות ועוד אמר אלא אלא היה מגלח מימים לימים מ"משמע שהכניד עליו שערו מכלל דנזירות נדר: אין

ואינו מביא קרבן טומא' קרבן הוא דלא מייתי אבל נזירות חייל עליה מני מתני' לא רבי יהודה ולא ר"ש דתניא [6]ר' יהודה אומר נזיר שמשון [7]מותר ליטמא למתים שכן מצינו בשמשון שנטמא ר"ש אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום שלא מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו מני אי ר' יהודה האמר אפילו לכתחילה ומתניתין קתני אם נטמא אי ר' שמעון האמר לא חיילא עליה נזירות כלל לעולם ר' יהודה היא ואיידי דקתני גבי נזיר עולם אם נטמא תנא נמי גבי נזיר שמשון אם נטמא לימא בפלוגתא דהני תנאי קמיפלגי [8]דתנן [9]הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ור' יוסי [2]מתיר מאי לאו ר' יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בענין דבר הנידר ור' שמעון סבר לה כר' יוסי דאמר בענין דבר הנידר לא דכולי עלמא [3]בענין דבר הנידר ושאני גבי בכור דכתיב ביה [4]לה' [5]לרבות את הבכור ור' יוסי אמר לך ההוא לה' מיבעי ליה לרבות חטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור [6]מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר ומוציא אני את הבכור שאין מתפיסן בנדר ור' יעקב אמר לך בכור נמי מתפיסו בנדר הוא [7]דתניא של בית רבינו אמרו מנין לנולד לו בכור בתוך עדרו [8]שמצוה עליו להקדישו שנאמר [2]הזכר תקדיש ור' יוסי אמר לך נהי דמצוה להקדישו אי לא מקדיש ליה [3]מי לא קדוש גבי נזיר נמי הכתיב [4]לה' ההוא מיבעי ליה לכדתניא [5]אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית לשחת שער נאה זה אמר לי רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם אמרתי לו ריקה מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך שסופך להיות רמה ותולע' העבודה שאגלחך לשמי' עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו [6]כמותך ירבו נזירים בישראל עליך הכתוב אומר [7]איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' ושמשון לאו נזיר הוה והכתיב [8]כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן התם מלאך הוא דקאמר ומנלן דאיטמי למתים אילימא מדכתיב [9]בלחי החמור הכיתי אלף איש דילמא [10]גרויי גרי בהו ולא נגע בהו אלא מהכא [11]ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם דילמא אשלחינון ברישא והדר קטלינן [12]ויך ויקח כתיב ודילמא גוספסין שוינן אלא גמרא גמירי לה ונזיר עולם היכא כתיב דתניא [13]רבי אומר [14]אבשלום נזיר עולם היה שנאמר [15]ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון ומגלח אחד לשנים עשר חדש שנא' [16]ויהי מקץ ימים לימים ויליף

דכל דבר שהוא אסור לנבוה הוא מתפיסו נמי בנדר, אע"פ שהוא אסור כלא נדר, כגון בכור (שם יג.). מנין כו' שמצוה עליו להקדישו. לשם בכור ואף על פי שהוא קדוש מלאי (שרבין כט.). לא אכלתי אשם נזיר טמא. נזיר שמיומתא מבית אשם ואחר כך מונה ימי נזירות אחר ומאותו אשם לא אכל (נדרים ט.). שבא אלי מן הדרום. שבא להקריב קרבן נזירותו ולגלח שערו (שם). ופחז יצרי עלי. מתון שלאיתי כמים לוראתי כל כך נאה נתגבר עלי יצרי ובקש להכילאני לידי מעשים רעים לעולדמי מן העולם (שם). אמרתי לו. כך אמר בעצמו (שם). עליך הכתוב אומר כי יפלא וגו'. דהיינו לה' לגשם שמים (שם).

(זה הכנה היתה מתוכה מן אלד בשמר שמתנו הטעתן זה), ו) נלחה דדעתו נאלק דעטפם בידי אדם מבוא כמי טמי מגוסם בידי שמים ע"ש דכמי דאדם מבוא בגרה קטלנא מבאר"ב בגוסם בידי שמים, מ"ש:

עין משפט נר מצוה

כב א מי' פ"ג מהלי' מזירות הלכה יג:
בה ב מי' פ"ח מהלי' נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב:
בו ג מי' שם שם סמג שם עוש"ע יו"ד סי' רל סעיף ג וסעיף כ:
בז ד מי' שם הלכה י:
בח ה ו מי' פ"ח מהלי' מזירות הלכה ד סמג עשין ריח עוש"ע יו"ד סי' שז סעיף ג:
בט ז מי' פ"ג מהלי' נדרים הל' כג טור ש"ע יו"ד סי' רג סעיף ז:
ל ח מי' פ"ג מהלכות מזירות הלכה יב:

תורה אור השלם

1. איש כי ידיר נדר לה' או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה: במדבר ל ג
2. כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך לא תעבד בבכר שורך ולא תגז בכור צאנך: דברים טו יט
3. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה': במדבר ו ב
4. כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: שופטים יג ה
5. ויאמר שמשון בלחי החמור חמור חמורתים בלחי החמור הכיתי אלף איש: שופטים טו טז
6. ותצלח עליו רוח ה' וירד אשקלון ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם ויתן החליפות למגידי החידה ויחר אפו ויעל בית אביהו: שופטים יד יט
7. ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון: שמואל ב טו ז
8. ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו וישקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך: שמואל ב יד כו

פי' הרא"ש

הרי עלי כבכור. אם אמר הרי עלי ככר זה כבכור ר' יעקב אומר. ס"ד דלא בעי' שיתפיס בדבר הנדור. אלא אפי' התפיס בדבר האסור כגון בכור שקדושתו מרחם אסור: מאי לאו ר' יהודה ס"ל כר' יעקב דשמשון נמי לא נדר בנזיר אלא ע"פ המלאך היה נזיר: לא דס"ד בעי' דבר הנדור שאני גבי בכור דכתיב לה'. ומרבינן מיניה בכור דהוי בעין דבר הנדור דדמי לקדשים. וכן ר' יהודה נמי מרבי לה' דכתיב גבי נזיר שמשון דדמי לשאר נזירים א"נ דר' יהודה סבר דשמשון קבל עליו נזירות כשהגיע לכלל שנותיו כי כן צוה לו המלאך. א"נ בנות הדורו כדאמרי' האיש מריר את בנו בנזיר: שכן מתפיסין בנדר [נזיר] דאע"פ שבאין חובה מ"מ צריך להקדישן: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא דמתוך שרב עליו ימי נזירותו מתחרט וקרבנותיו קרובין להיות חולין בעזרה: מלאך הוא דקאמר אבל מנוח לא הדריר: אילימא [מדכתיב] בלחי החמור הכיתי אלף איש. נ"ל דמהאי קרא לא מייתי מידי דבאותה שעה באו עליו פלשתים והוצרך לעמוד על נפשו: ודילמא גרויי גרי בהו. כלומר זרק בהן החץ והרגם והמם כזורק חץ: ו) ודילמא גוספסים שוינהו ואפי' למ"ד פ' ג' מינין דנזיר אסור ליגע בגוספס. הכא לאו גוספסים ממש אלא סמוכים לגוספסים. וג"ל לחלק בין גוספס בידי שמים לגוספס בידי אדם: ואשלם את נדרי אשר נדרתי וגו' היינו קרבנות נזירותו. ויליף ימים ימים מבחי ערי חומה דכתיב התם ימים תהיה גאולתו:

מסורת הש"ס

מני מי רבי יהודה הא אמר דמותר לכתחילה. ליטמא ומתני' קתני אם נטמא כדיעבד אבל לכתחילה לא: **תנא נמי גבי נזיר שמשון אם** ו). וה"ה נמי (ז) לכתחילה מותר: **הרי עלי. ככר זו ככבור: רבי יעקב אומר.** דלא בענין שיהא מיקורו בדבר הנידר כגון ח) **חטאת** ט) **ושלמים** י) (דהא כתיב אים כי ידור נדר לה' לרבות דבר המקור כגון בכור): **רבי יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בענין דבר הנדור.** הכי נמי כי אמר הריני נזיר שמשון הוי נזיר ואע"ג דשמשון לא יצא שמשון מפיו: **ור"ש.** דאומר לא הוי נזיר סבר לה כר' יוסי דאמר מותר משום דלא כ) **התפיס** אלא בבכור דלא הוי דבר הנדור שהרי קדושתו מרחם: **ושאני גבי בכור.** דהיינו טעמא דרבי יעקב משום דכתיב לה' אים כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור: **לרבות חטאת ואשם.** דכי אמר ככר זה עלי כחטאת וכאשם אסור: **מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר.** שאינו מביא חטאת ואשם עד שיהא ממחוייב להן ויאמר זהו לחטאתי ולאשמי: **שאין** ל) **מתפיסו את הבכור בנדר.** מ) דנדור ועומד מרחם הוא אבל גבי נזיר דכו"ע בין לר' יעקב בין לר' יוסי בענין דבר הנדור וכי אמר הריני נזיר שמשון לא אמר כלום: **גבי נזיר** נ) **נמי.** בין לר' יעקב בין לרבי יוסי אמאי בענין דבר הנדור הא כתיב ביה לה' לחזיר ס): **לא אכלתי [אשם] נזירות טמאה.** משום דהוא טעמא דאמרי' (לעיל) דכהן כ) מיטמאין ורבין עליהן ימי טומאה הן מתחרטין ומביאין חולין לעזרה: **ופחז.** ומהר עלי יצרי והכילאני לידי הרהור: **לשאוב מים מן** ס) **הנגיע** גרסי'. שכן הוא לשון המשנה פ) ופי' מן המעיין: **עליך אמר הכתוב אים כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'.** דמשמע שנודר לשם שמים: **ושמשון לאו נזיר** ק) **הוא והא כתיב כי נזיר אלהים** ר). וקשה ס"ד דמנוח קאמר להא מילתא דהוה ליה דבר הנדור דאדם מדיר את בנו בנזיר ש): **מלאך הוא דקאמר.** כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן אבל מפי ת) מנוח לא יצא: **דילמא גרדויי גרד לו.** מתחר מתך בהן אבל הוא נופיה לא נגע בהו: **ויך ויקח כתיב.** דמשמע ויך והדר ויקח: **גוספסין שוינהו.** ובהדי דהוו גוספסין אשלחינהו ולא אינטמי בהו: **ונזיר עולם היכא כתיב.** שמיקל בתער ומביא שלם בהמות: ה"ג **דתניא רבי אומר אבשלום נזיר עולם היה שנאמר ויהי מקץ ארבעים שנה** ת). ומגלח היה אבשלום לשנים עשר חדש ת) דבכך הוה ליה כובד ובגליר מהכי לא ה"ל כובד דכתיב גבורתו (שופטים ח) אבל שאר ת) נזירי עולם מגלח ח' לג' יום ל) דהוי ליה בהכי כובד: ויליף

נוסחת הריב"ן

ו) אם נטמא דיעבד: ב) אי שלמים והמוקבר פה גרים ליה בכ"י: ג) התפיסו: ד) מתפיס: ה) דקדים: ו) מיתת ולא ליתא בכ"י: ז) דכ"ע: ח) לחיר לה': ט) תוהים נדרים וכבהן מטמאין: י) ומגלאי מביאין: כ) (הגיע): ל) הוה: מ) יהיה הנער וגו': נ) מפיו נמי: ס) שבה וגו': ע) (דבכך הוה כו' דבאים נגזרתו) ליתא בכ"י: פ) נזר: צ) (דהוי ליה בהכי כובד) ליתא בכ"י:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תנא נמי וכו' דלכתחלה מותר:

גליון הש"ס

גמ' וכ' ריקה בתיב. עיין בפירוש רש"י בתוס' שמות ז' כ' ולקמן דף יט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתוס' ד"ה הרי עלי בבכור פי' בכר זה בבכור לא ד"ע כלומר וכו'. נ"ב בתורת מיכור מתחר מיכות לא ד"ע ושיבה ממנו דבור אחד עד אבל בכור קדוש מרחם אמו ואח"כ אה"ר ר' יהודה בכירא ליה. ומיהו נלענ"ד דגם לפי הטבחת אלמינו כאן יהיה סוף הדבור אבל מרחם אמו ואח"כ אה"ר ר' יהודה בכירא ליה וכו' ויבן ד"ה רבי יהודה ס"ל הוא רק מהוסן ושייך קודם ד"ה לא ד"ע ועי"ז אל"ל שהוא טעות ולאמנם מתב אחרת מיטור דהבנה"ת דפוס ספר"מ שלמינו היא טעות:

הגהות התוספות

1. מיכות לא דכו"ע נמתק. דיבור זה הוא המתק אחד עם דיבור שלפניו וכל"ל פי' בכר זה בבכור לומר דלו אמר כו'. 2. נ"ל תפילו הכי הטוד בן כו'. 3. נ"ל בבכור. ומיכות תקדים נמתק.

מוסף רש"י

הרי עלי כבכור. בבהן קא מיירי דלו ביקרבא ליה שום ובייה בנוייה, ותסור ליה נמי בתמילה שאמר הרי עלי בכר זה בבכר זה בבכור (נדרים יב.). לה' לרבות את הבכור.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com